

լիկիդոյ ողջ թէ մորթուած գաւակներուն ար-
ցունքները կը հտին, հտինկ հտինկ, մարդա-
րիտներու նման, մշտախոտով կատարին շրջա-
նը կատարելով խելայեղ... վարը՝ հայ աշ-
խարհի կարաւանը՝ կարմիր կանանչ բեհեզ-
ներով բեռնաւոր, ազի արծառ կարեր է ձորին
մէջ, ի տես ահաւոր ու բունաւոր եղեռնին,
որո զոհ զնաց իմ գիւղն անմոռաց...:

Կեանք առ, կարաւան, ես քու բէշէնիդ
զօղանջին եմ կարօտ, աշքերս արցունքի լե-
ղիէն եւ ականջներս քաղքենի ժիւ ժխորէն
փճացա՛ն: Ահաւոր սպանդէն վերապրող, ափ
մը գաւակները մեր գիւղին, չորս հովերու
ցրուած քանի մը խլեակներ, այսօր՝ անջրգի
անապատներու մէջ կը տոչորին կանգուն մը
երկայն առուակի մը կարօտով, այսօր՝ զըծ-
բաղդ ու տարազիր հողեակներդ սիրական,

անծայրածիր հարթութեանց մէջ շլմորուն, կը
տառապին թիզ մը բարձր բլրակի մը կարօ-
տով... այսօր, ես իմ գիւղին յիշատակները
կը պատմեմ իմ երկամեայ մանկիկիս եւ
մենք նստած կուլանք եղերամայրերու պէս.
կեանք առ, կարաւան եւ զնա՛, պատմէ՛ մեր
վիշտերու խորութիւնը, մեր կրած անխառն-
թեանց ահաւորութիւնը... պատմէ՛ պատմէ՛
ապիրատ մարդկութեան, թէ՛ անունն ալ, ինքն
ալ անո՛ւշ, օգն ու ջուրը վճիւր, ամպերու մէջ
ծրարուած արծիւի բոյն մըն էր մեր գիւղը,
պատմէ՛ թէ անոր կարօտը՝ մահուան պէս
ցուրտ թեւերով՝ պլլուած է մեր իրանին եւ
մենք ա՛յդ կարօտով, ա՛յդ կարօտով ահա ին-
կած ենք գիտապատտ, ... մէկ աշքերնիս
բաց ...:

Հալէպ

ՌՇՏՈՒՆԻ

ՄՈՒՍԱՅԻՍ

Իրիկուընէ իրիկուն,
Գըլուխըդ կախ տրտմերես,
Աչքերդ ընդ միշտ նըւաղուն՝
Խըցիկէս ներս կը մանես:

Ու կը նստիս անխըռով
Հոգիս մեծ վշտին քով,
Յնտոյ տակաւ առ տակաւ
Քեզմով կ'ըլլայ ան գինով:

Գինովութի՛ւնն հոգիս,
Օ՛ այդ մըրիկը լըռին,
Մինչ արցունքներ կը թափին
Գորշ երկինքէն երազիս:

Յնտոյ մըրա՛փ մ'հեշտագին՝
Բիրերուս մէջ անարեւ..
Հոգիս մէջ կը ծորին
Երգեր, գետեր մշտատեւ:

Ու հոս անկիւն մը կոյսեր
Լուս ծնկաչօք կ'աղօթեն:
Քիչ մը անդին կը պարեն
Իրիկնային պարիկներ:

Եւ ա՛լ Մուսաս հոն չըկայ:
Սեղանին վրայ ուր ինկայ
Այդ լուս հոգին կարծես թէ
Թուղթի մը վրայ կ'երեւայ:

Սկիւսար, 1922

★ ★ ★

ԳԱՌՆՈՒԿՍ

Քանի գառնուկըս մայէ՛
Լի թախծութեամբ մ'անապակ՝
Զիթենի շուքին տակ,
Հոգիս քեզի կ'երազէ:

Քանի երկինք կը նայի՛
Խոտը բերնին ծամելէն,
Հոգւոյս անհուն ուղիէն
Կ'անցնի հոգիս ծարաւի:

Ու երբ մենիկ կը ննջէ
Անմեղութեամբ մ'երկնային,
Հոգիս քեզի կը կանչէ:

Քանի գառնուկըս մայէ՛
Զիթենի ըստուերին,
Հոգիս քեզի կ'երազէ:

Սկիւսար, 1922

Ժ Ա Մ Ա Ց Ո Յ Ց Ս

Կարծես հիւանդ մ'ըլլայի,
 Դուն՝ հոգատար, գիշերն անդուլ հսկող մայր,
 Գլխուս վրայ, բարձիս քով,
 Թիք-թաքդ օրօր ու գորով
 Բանորի խոնջ մըրաւին,
 Եւ աւելի՛ն, հէք բանորը բանորին,
 Զուրկ մըրաւիէ ու նինջէ,
 Կը գոհեա գուն անդորրդ անոր հանգիստին:
 Գիրքերուս հետ սեղանիս զարդն ես միակ,
 Ու կեանքիս երգը համակ:
 Երբ յոգնութիւնն ուսիս շալկած՝ իրիկուան,
 Դանդաղաքայլ ներս կը մտնեմ սենեակէս,
 Համակերպած թշուառ մարդոց երգին պէս,
 Երգըդ խեղճուկ՝ ականջս ի վար
 Կ'իջնէ սրտիս կոնդին վըրայ:
 Ու երբ քալեմ սենեակիս մէջ վեր ու վար,
 Ըլլամ պառկած անկողնիս վրայ երկարուն,
 Միշտ ունկընդիր կ'ըլլամ քեզ:
 Տըղու մը լացն ես կարծես:
 Դիշերն յետոյ կը ծանրանայ կոպերուն վրայ աչուրներուս յոգնատանջ,
 Ինչպէս եւ դուն, յոգնած ինձ պէս, բայց միշտ հըլու կոչումիդ,
 Դիշերին մէջ սենեակէս ներս
 Զիս կ'օրօրես...
 Եւ ապահով թէ առտուն
 Սա բարձրաբերձ լեռներուն
 Զիւներն անհալ երբ փալփալին արեւով,
 Պիտի ըսես թէ ժամանակն է արդէն,
 Եւ աշխատանքն ա՛լ զիս իրեն կը կանչէ,
 Երբ պայուսակը ձեռքիս, քեզ անոր մէջ բանտարկած,
 Լեռներն անցայ աշխատանքի ի խնդիր,
 Դուն անդադար երգեցիր:
 Պայուսակիս մէջ կաշիէ՝ ձեռքէս կախուած,
 Շոգեկառքին դարակին վրայ, գլխէս վար,
 Ինձ պատմեցիր աշխատանքի հրաշքն աղուոր:
 Ու երբ մոլար նայուածքներս լեռներն ի վեր թռչին,
 Եւ կամ տարուած՝ նայուածքներէն էգերուն,
 Դուն չէ՞իր որ
 Այդ ողբագին թիք-թաքովդ զիս միշտ կեանքին կանչեցիր:
 Ու հիմա ա՛յսպէս հըլու,
 Կէս գիշերի սենեակիս խաղաղութեան ընդմէջէն,
 Մեղմ կը քալես վախճալով թէ բանորն արդեօք կ'արթննա՞յ,
 Մինչ համորթէն սակայն թիք թաքդ ըսկեպտիկ
 Վարէն հոսող սա գետակին յաւերժութեան երգին նրման անվերջօրէն կ'ընթանայ:

Հէ՛ք ժամացոյց,
 Այդպէս երկար պիտի երգես, դեռ շատ երկար,
 Մինչեւ քանտորն ա՛լ ուժասպառ,
 Կեանքին տըւած քանի՛ կեանքեր՝ հեռանայ...
 Անկէ վերջ դուն ըլլաս պիտի այսօրունէ լոկ մընացորդն օճախիս.
 Պապ մը ծերուկ,
 Շուրջդ հաւաքած զաւակներըս իմ մանուկ,
 Պատմես պիտի թէ իրենց հօրն աղքատիկ
 Միակ ժառանգն ես կեանքին մէջ այս անել:
 Այսպէս ուրեմն դեռ շատ երկար պիտի երգես դուն
 Քանի աչքերդ են արթուն
 Ու ժամանակն անպէտքի ժանգն երկաթներուդ չէ տըւած:
 Կ'ըլլայ որ դուն ալ ինձ նըման ուժասպառ,
 Մերթ կը կանգնիս կը վարանիս քալելու:
 Գիտեմ ծանր է աշխատութիւնդ անդադրում,
 Բայց ես ըզգոյշ, ինչպէս տըղուս, ականջդ աղուոր կ'ոլորեմ,
 Մինչ դուն ի տես իմ քանուորի տաժանքիս
 Երգըդ անուշ կը սկըսիս...
 Այդպէս հըլու, հաւատքով լի, ո՛վ ժամացոյցս իմ աղուոր:

2. ՈՐԲՈՒՆԻ

Շամոնի, Մոն-Պլան 1924